

راهنمای روش در علم سیاست [با تأکید بر روش مطالعه موردی]

استیون وِن اِورا

(استاد علم سیاست در دانشگاه MIT)

مترجم

بهزاد عطارزاده

جامعه‌شناسان

روش‌شناسان

سرشناسه: وُن اِورا، استیون، ۱۹۴۸م- ۱۹۴۸م- Van Evera, Stephen, 1948
عنوان و نام‌پدیدآور: راهنمای روش در علم سیاست [با تأکید بر روش مطالعه موردی]
تألیف: استیون وُن اِورا مترجم: بهزاد عطارزاده

مشخصات نشر: جامعه‌شناسان و روش‌شناسان
مشخصات ظاهری: ۱۸۶ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۳۹-۵۰-۳

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: Guide to methods for students of political science

یادداشت: کتابنامه

یادداشت: واژه‌نامه

موضوع: علوم سیاسی -- روش‌شناسی

موضوع: Political science -- Methodology

شناسه افزوده: عطارزاده، بهزاد، ۱۳۶۶-، مترجم

رده‌بندی کنگره: JAV1

رده‌بندی دیویی: ۳۲۰

شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۸۶۳۶۲

با همکاری انتشارات جامعه‌شناسان

جامعه‌شناسان

روش‌شناسان

راهنمای روش در علم سیاست [با تأکید بر روش مطالعه موردی]
استیون وُن اِورا / بهزاد عطارزاده

چاپ اول: ۱۴۰۰ تهران/ تعداد ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۵۶۰۰۰ تومان/ چاپ و صحافی: چاپار

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۳۹-۵۰-۳

همه حقوق چاپ نشر برای ناشر محفوظ است.

حروفچینی، نمونه‌خوانی و صفحه‌آرایی: جامعه‌شناسان و روش‌شناسان
ویراستاری: محمد خوشنام‌وند - زینب خوشرو
طراح جلد: بهار محمدزاده شمخال

فروشگاه و نمایشگاه مرکزی:

تهران، خیابان انقلاب، روبروی درب اصلی

دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، پلاک ۲۲۸

کتاب‌فروشی جامعه‌شناسان

تلفن: ۶۶۰۰۰۰۵۱

تلفن دفتر نشر: ۶۶۹۶۹۶۲۰

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸
است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا
بخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

WWW.JAMEESHENASAN.COM

Email: Raveshp20@gmail.com

Email: sociologists15@gmail.com

فهرست مطالب

پیشگفتار مترجم ۱۳

درآمد ۱۵

فصل نخست: فرضیه‌ها، قوانین و نظریه‌ها: راهنمای کاربری ۲۳

نظریه چیست؟ ۲۳

تبیین خاص چیست؟ ۳۱

نظریه خوب چیست؟ ۳۳

چگونه نظریه ساخته می‌شود؟ ۳۸

چگونه یک نظریه را آزمون می‌کنند؟ ۴۵

آزمون‌های نیرومند در برابر آزمون‌های ضعیف: پیش‌بینی‌ها و آزمون‌ها ۴۹

نکاتی سودمند درباره آزمون نظریات ۵۴

چگونه می‌توان رویدادهای خاص را تبیین کرد؟ ۶۰

افسانه‌های روش‌شناسی ۶۴

فصل دوم: مطالعات موردی چیست؟ چگونه باید مطالعه‌ای موردی انجام داد؟

..... ۷۱

چشم‌اندازی از مطالعه موردی ۷۲

آزمون نظریه‌ها با مطالعات موردی ۷۸

مقایسه‌های کنترل‌شده ۸۰

۸۱.....	رویه‌های هم‌نهشتی
۸۸.....	ردیابی فرایند
۹۳.....	ساخت نظریه بر پایه روش مطالعه موردی
۹۴.....	مقایسه کنترل شده
۹۴.....	رویه‌های هم‌نهشتی
۹۶.....	ردیابی فرایند
۹۶.....	روش دلفی
۹۶.....	استنباط شرایط پیشین از مطالعات موردی
۹۸.....	آزمون شرایط پیشین در مطالعات موردی
۱۰۰.....	تبیین موارد
۱۰۲.....	آزمون‌های نیرومند در برابر آزمون‌های ضعیف؛ پیش‌بینی‌ها و آزمون‌ها
۱۰۳.....	تفسیر نتایج متعارض
۱۰۳.....	معیارهای گزینش موردی
۱۱۹.....	فصل سوم: پایان‌نامه در علم سیاست چیست؟
۱۲۷.....	فصل چهارم: نکاتی سودمند درباره نگارش پایان‌نامه در علم سیاست
۱۲۷.....	گزینش موضوع
۱۲۹.....	سازمان
۱۲۹.....	طرح‌نامه پایان‌نامه
۱۳۰.....	فصل مقدمه
۱۳۴.....	فصل نتیجه‌گیری
۱۳۴.....	طرح پژوهش و ارائه: مشاهده هنجارهای دانش انباشتی
۱۳۸.....	نگارش
۱۴۰.....	سیک
۱۴۱.....	ارزیابی انتقادی
۱۴۲.....	چکیده پژوهش
۱۴۳.....	مواجهه با هیأت داوران پایان‌نامه

۱۴۴.....	مواجهه با ذهن خود و با خانواده و دوستان
۱۴۵.....	دانش بیشتر درباره چگونگی نگارش پایان نامه
۱۴۷.....	فصل پنجم: طرح نامه پایان نامه
۱۵۱.....	فصل ششم: اخلاق حرفه ای
۱۵۷.....	پیوست: چگونگی نگارش مقاله
۱۵۷.....	قالب کلی
۱۵۷.....	قالب مقدمه
۱۵۸.....	قالب نتیجه گیری
۱۵۸.....	طرح استدلال
۱۵۹.....	نگارش
۱۶۲.....	بازبینی انتقادی
۱۶۲.....	نکته ای کلی درباره زیبایی
۱۶۲.....	دانش بیشتر درباره نگارش مقالات
۱۶۳.....	مطالعه بیشتر
۱۶۳.....	درباره روش مطالعه موردی
۱۶۵.....	درباره نگارش پایان نامه
۱۶۶.....	درباره موفقیت آکادمیک
۱۶۷.....	درباره نگارش
۱۶۷.....	درباره سبک
۱۶۸.....	درباره انتشار
۱۶۹.....	واژه نامه
۱۶۹.....	انگلیسی به فارسی
۱۷۷.....	فارسی به انگلیسی

پیشگفتار مترجم

استیون ون اِورا نظریه پرداز شناخته شده مطالعات امنیت و روابط بین الملل و استاد علم سیاست در مؤسسه فناوری ماساچوست (MIT) است. وی همچنین، طی دهه ۱۹۸۰، سردبیر فصلنامه معتبر امنیت بین المللی بود و اکنون عضو اندیشکده شورای روابط خارجی است. از او به عنوان یکی از پیشروان نظریه رئالیسم تدافعی یاد می شود. علایق پژوهشی ون اِورا گذشته از روش شناسی علوم اجتماعی، عمدتاً متمرکز بر زمینه ها و علت های بروز و جلوگیری از جنگ، سیاست خارجی و امنیت ایالات متحده، مداخلات ایالات متحده در جهان سوم، مناسبات بین المللی در خاورمیانه و نظریه روابط بین الملل است.^۱

کتاب حاضر که نخستین بار در ۱۹۹۷ از سوی انتشارات دانشگاه کُرِنل به چاپ رسید و از آن پس تاکنون، تجدید چاپ شده است، یکی از متون تأثیرگذار در روش پژوهش کیفی و مطالعه موردی در علوم اجتماعی بوده است. به ویژه آزمون های چهارگانه ای که برای آزمون نظریه ها ابداع می کند، مورد ستایش و استقبال صاحب نظران قرار گرفته است. ون اِورا در این پژوهش، ضمن بیان کلیات و اصول روش پژوهش در علم سیاست، می کوشد نشان دهد که — برخلاف دیدگاه بخش بزرگی از جریان اصلی علم سیاست آمریکایی که بر سنجش مشاهدات فراوان بر پایه روش های کمی و آماری تأکید داشته و مطالعات موردی را خوار می شمارد — مطالعات موردی با رویکردهای کیفی و تاریخی نیز توانایی تبیین و طرح و آزمون نظریه را دارند. از این رو، همچنان که خود می گوید، در این کتاب به روش های

۱. اثر مشهور او که در آن نظریه خود با نام «تهاجم-دفاع» [offense-defense] را طرح می کند:

Stephen Van Evera, *Causes of War: Power and the Roots of Conflict*. (Ithaca: Cornell University

پرمشاهده با Large-n نپرداخته و تأکید را بر تحلیل موردی گذاشته است. با این حال، استدلال‌ها و اصول روش‌شناختی کلی‌ای که مطرح می‌کند، راهنمایی منطقی برای پژوهش علمی در علوم اجتماعی و تاریخ است.

ویژگی دیگر این کتاب، حجم چشمگیر پانویس‌های آن است. همان‌طور که خود نویسنده در پندهایش برای نگارش پایان‌نامه و مقاله علمی خوب به تأکید آورده است، پانویس‌ها بخشی ضروری از یک متن علمی هستند؛ گذشته از اینکه خواننده را با مباحث و منابع بااهمیتی که در بحث اصلی آمده آشنا می‌سازند، نشان‌دهنده تسلط نویسنده به ادبیات و مباحث مهم درباره موضوع هستند. بنابراین، بهتر است خواننده این کتاب نیز از پانویس‌های فراوان آن غافل نشود.

این کتاب، جدای از اهمیت کلی آن به عنوان راهنمایی معتبر در روش پژوهش، اهمیتی مضاعف برای علم سیاست در ایران دارد. عمده پایان‌نامه و مقاله‌ها و پژوهش‌های علم سیاست در ایران مبتنی بر روش‌های کیفی و مطالعات موردی است و کمتر پایان‌نامه‌ای را می‌توان یافت که پایگاه داده پرمشاهده‌ای را گردآوری و یا آزمون آماری کرده باشد. با این همه، عمده مطالعات موردی ما را متونی توصیفی، نه چندان محکم به لحاظ روش‌شناختی و اغلب فاقد آزمون جدی یا واقعی فرضیات تشکیل می‌دهند. راهنمای پژوهش‌ون‌اؤرا می‌تواند یاری چشمگیری به پژوهش‌های موردی در ایران برساند.

ترجمه این کتاب با پشتیبانی مرکز مطالعات سیاست‌گذاری عمومی دانشگاه تهران به ریاست دکتر معجد وحید به سرانجام رسیده است و بدین‌وسیله از ایشان سپاسگزارم. از دکتر امیر لطفی که در ویراستاری بخشی از متن مرایاری داد ممنونم و همچنین، از دوست گرامی آقای سیف‌الدینی که متن ترجمه را خوانده و مترجم را به چاپ آن تشویق کرد، سپاسگزارم. امیدوارم این کتاب بتواند برای پژوهشگران و دانشجویان علم سیاست در ایران سودمند باشد و جایگاه درخور خود را بیابد.

بهزاد عطارزاده

مرکز مطالعات سیاست‌گذاری عمومی دانشگاه تهران، بهار ۱۴۰۰